

Студијски програми:

Шумарство, Пејзажна архитектура и

Еколошки инжењеринг у заштити земљишта и водених ресурса

10. ДИГИТАЛНИ МОДЕЛИ ТЕРЕНА

Геодезија и ГИС

Предметни наставник:

в.проф. др Милева Самарџић-Петровић, дипл.инж.геод.

30.04.2024.

<https://www.freepik.com/free-photos-vectors/earth>

Београд, 2024.

Сва ауторска права аутора презентације и/или видео снимака су заштићена. Снимак или презентација се могу користити само за наставу студента Шумарског факултета Универзитета у Београду у школској 2023/2024 и не могу се користити за друге сврхе без писмене сагласности аутора материјала.

ДИГИТАЛНА ПРЕДСТАВА ТЕРЕНА/РЕЉЕФА/ПОВРШИ

Геодетски инструменти
Методе прикупљања података
Рачунари - Информатика
Методе просторних анализа

Гео(графски)
Информациони
Системи (наука)

Аналогне карте и планови

Дигиталне карте и планови

ГИС - систем дизајниран да обухвати, складишти, манипулише, анализира, управља и представља све врсте просторних података

Karl Kraus (1939-2006), 1995:

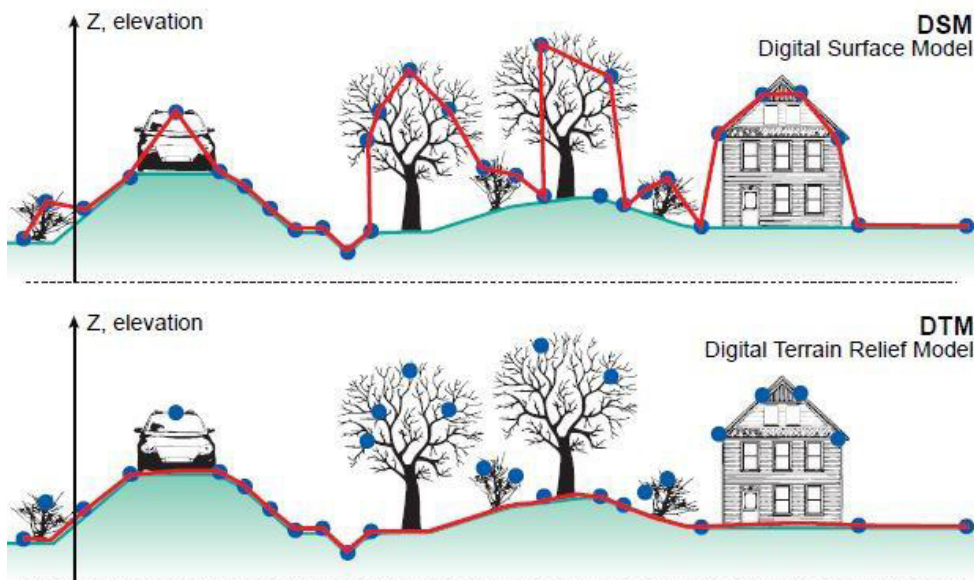

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ И ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ПОВРШИ

Дигитални модел терена - ДМТ (енг . Digital Terrain Model - DTM) је нумеричка и математичка представа терена добијена коришћењем одговарајућих висинских и положајних мерења, компатибилних у густини и распореду са тереном, тако да висина било које тачке на обухваћеном терену може аутоматски да се добије интерполацијом уз одговарајућу тачност.

Дигитални модел површи - ДМП (енг . Digital Surface Model - DSM) представља површину земље и укључује све предмете на њој - висински модел који обухвата кровове објеката, растиње, далеководе и друге вештачке објекте. У принципу он обухвата горње површи објеката и површ земље која није покривена објектима.

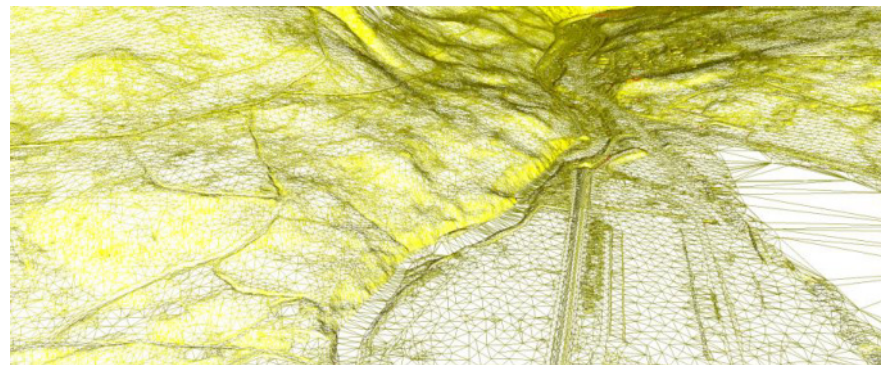
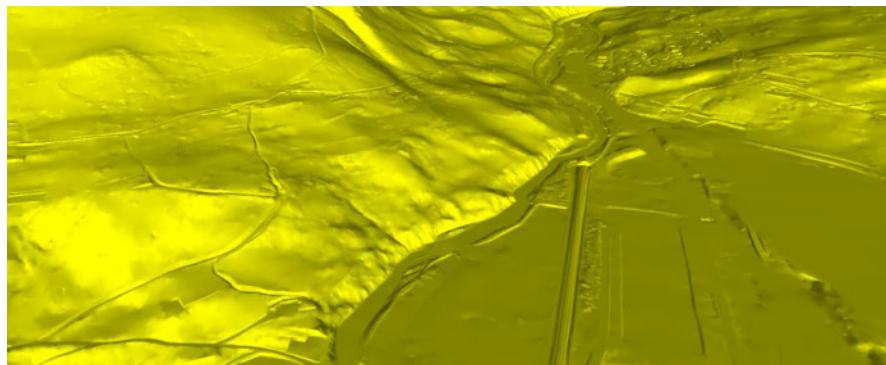
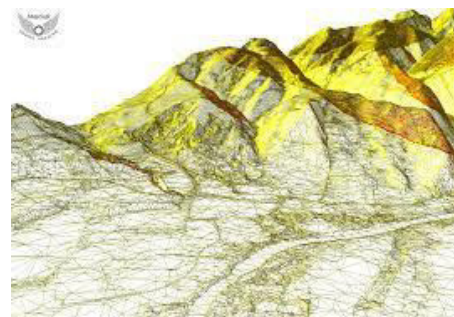
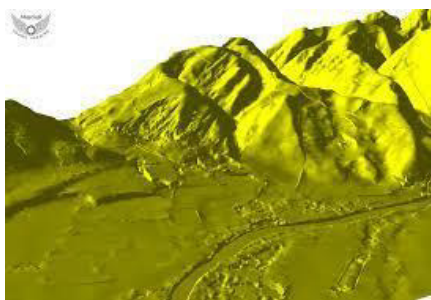
ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА - ДМТ

Дигитални модел терена (ДМТ) је стандардни начин приказивања површине терена у дигиталном облику.

Површина терена представљена је математичким моделом који се заснива на коришћењу **правилне мреже** (грид) или на **мрежи неправилних троуглова** (ТИН).

Ови модели формиран су на основу познатих положаја и висина карактеристичних тачака и линија.

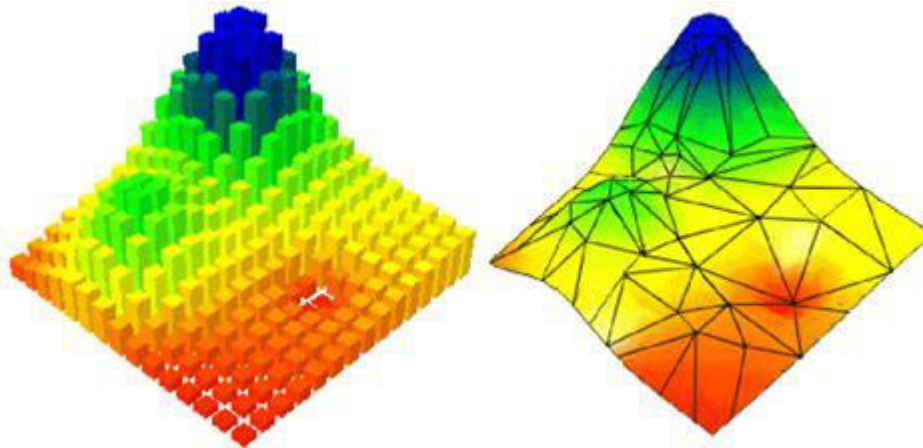

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН И ГРИД

Под термином:

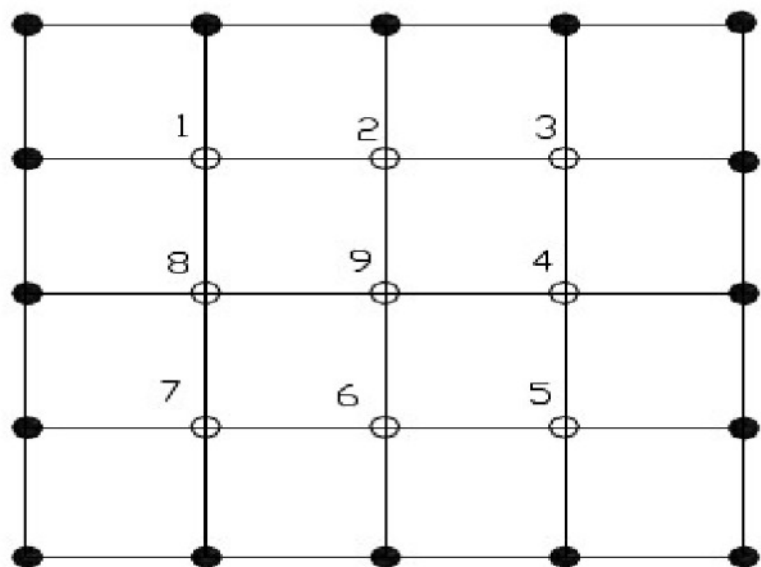
- **Дигитални модел терена** подразумевају се базе са ТИН (**Triangulated Irregular Network - TIN**) структуром података, коју чине неправилно распоређене, најчешће оригинално мерене тачке на терену, које представљају темена мреже неправилних непреклапајућих троуглова.
- **Дигитални елевациони модел – ДЕМ/Дигитални модел висина** (енг. **Digital Elevation Models – DEM**) подразумева податке о терену у облику матрице висина терена. Она се често назива **гридном** (решеткастом) структуром података. Гридне ћелије су обично у облику квадрата чија темена представљају висинске тачке, а странице су паралелне са осама координатног система.

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН И ГРИД

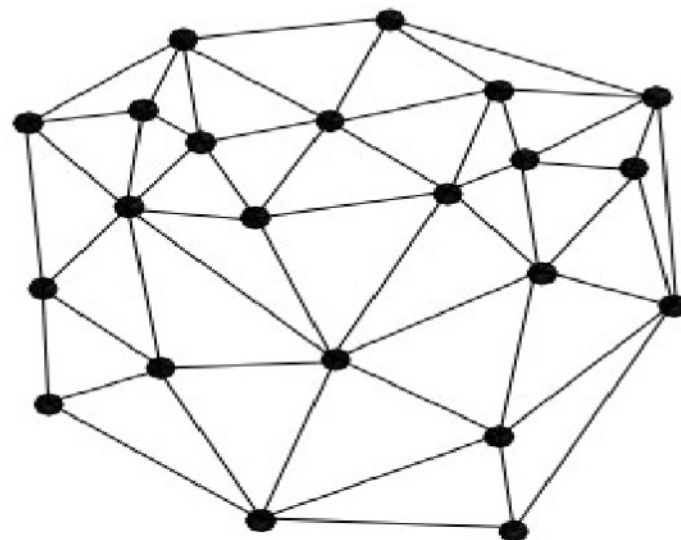

Облици организације података у ДЕМ-у:

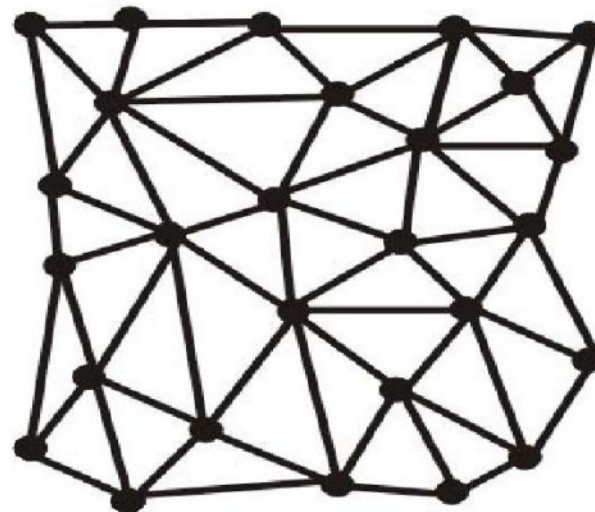
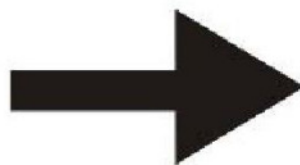
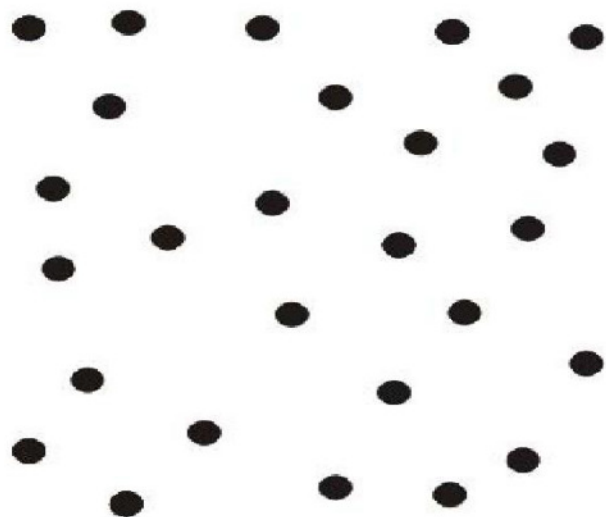
(a)

DEM-GRID

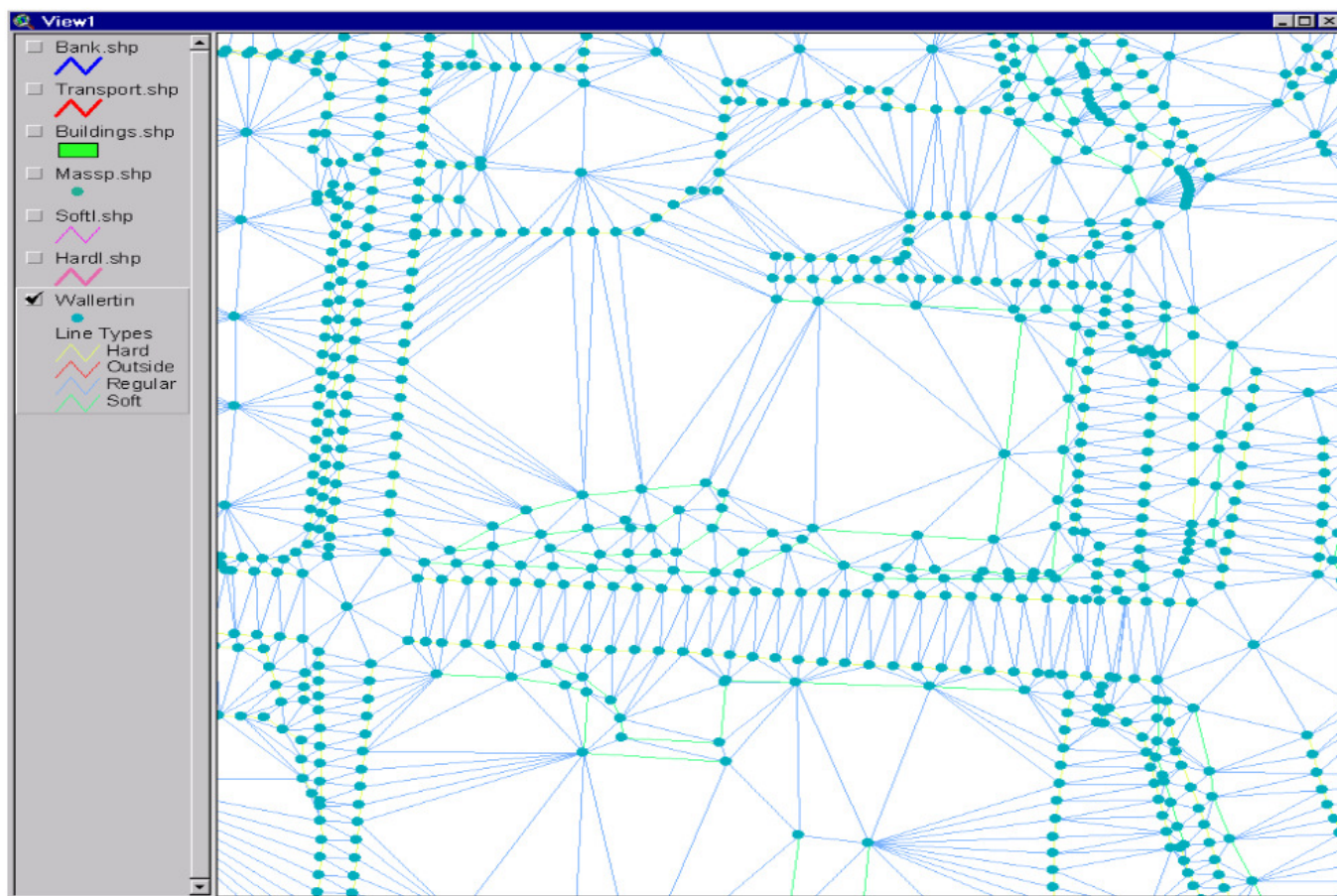
(b)

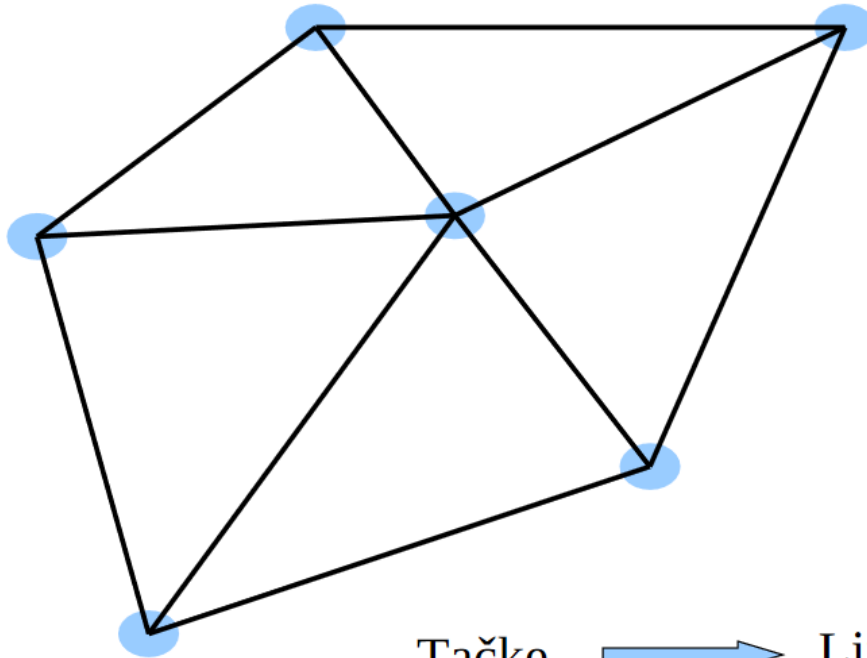
DTM-TIN

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН

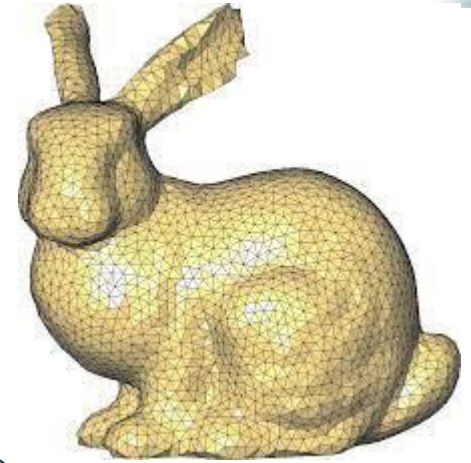
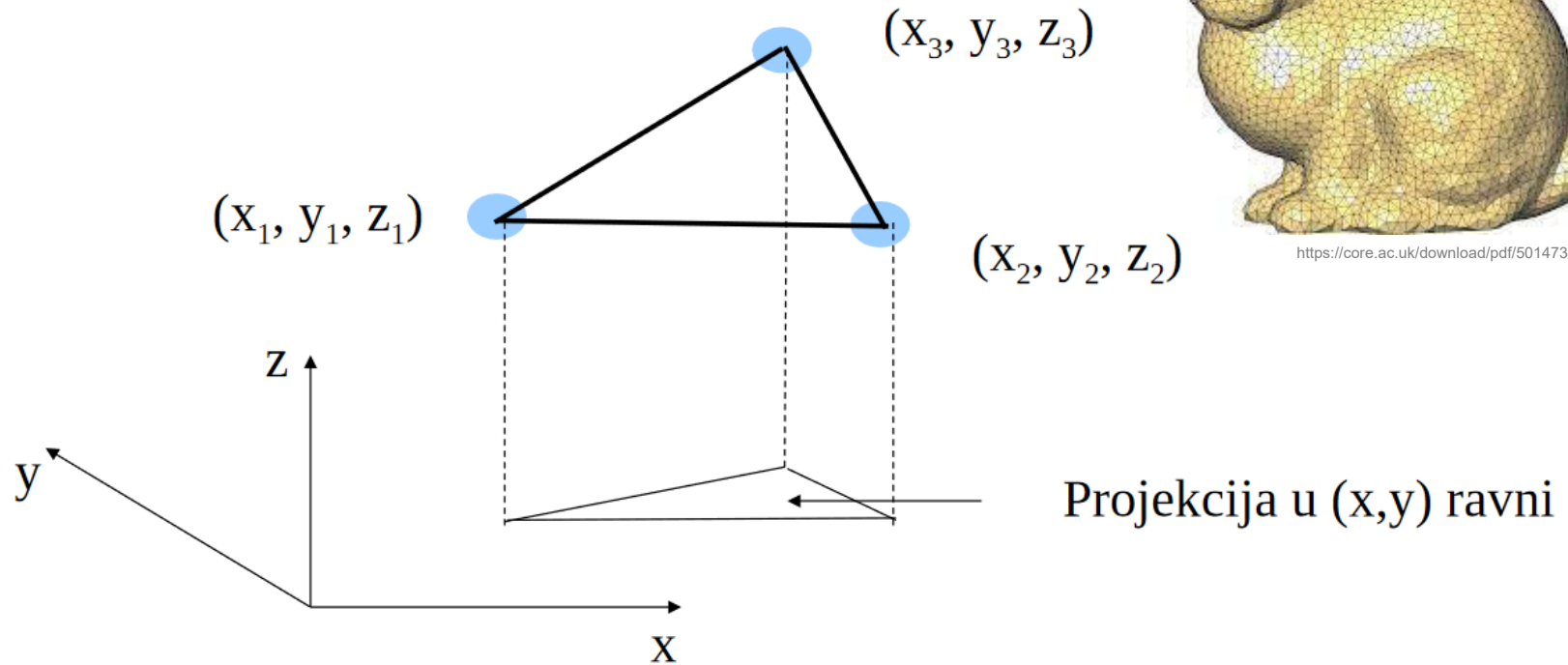

Trouglovi su samo poligoni koji su uvek **ravni** u 3-D prostoru

Tačke → Linije → Površi

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН

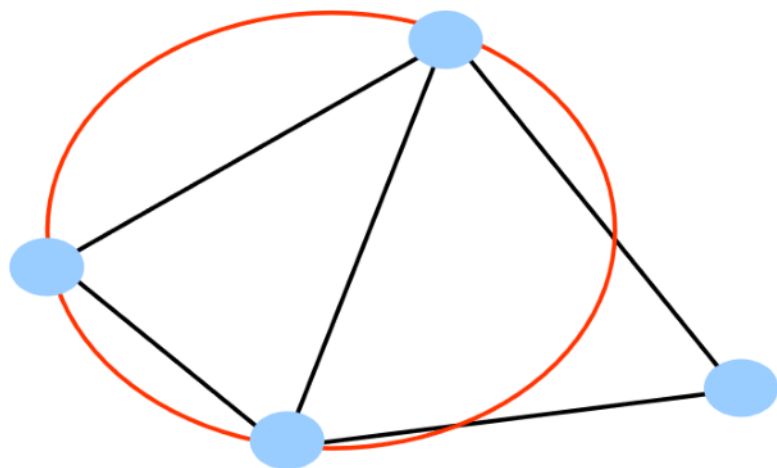

<https://core.ac.uk/download/pdf/50147393.pdf>

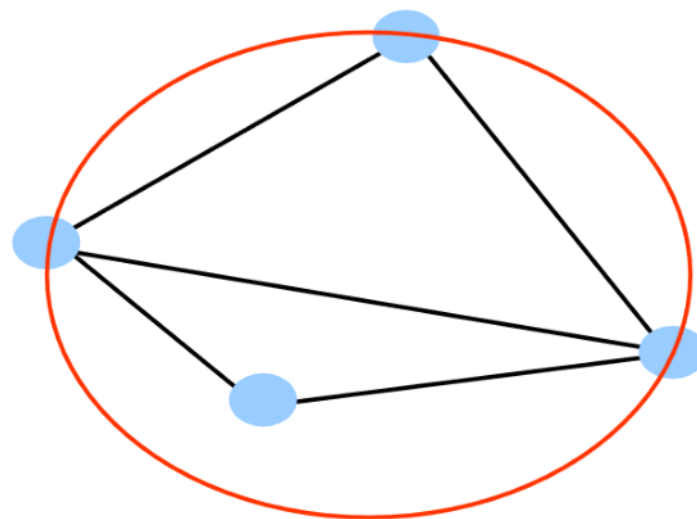

Деланијева (Delaunay) Триангулација – заснива се на следећем правилу:

ДА

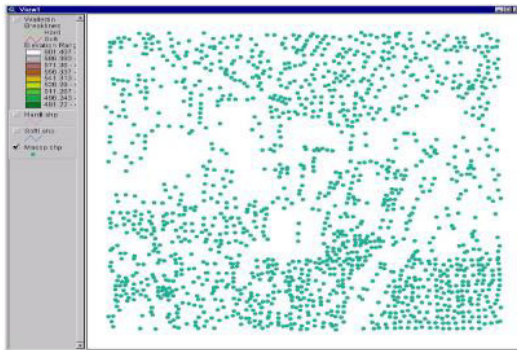
НЕ

Улазни подаци за креирање ТИН-а

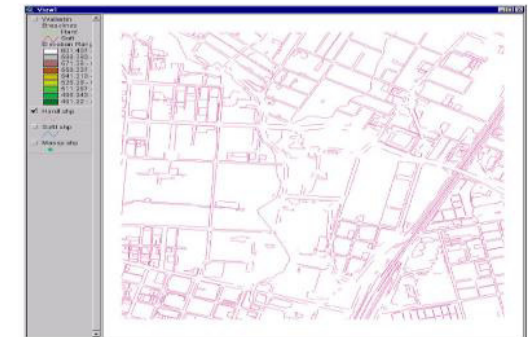
Таčke (*Mass Points*)

‘Meke’ структурне линије
(*Soft Breaklines*)

‘Тврде’ структурне линије
(*Hard Breaklines*)

- **Hard breaklines** - definišu lokacije naglih promena površi (npr. vododerine, vododelnice, putni nasipi, osnove zgrada, brane)
- **Soft breaklines** - obezbeđuju da tačke duž linearnih prostornih pojava budu strane trouglova u TIN-u.

ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН

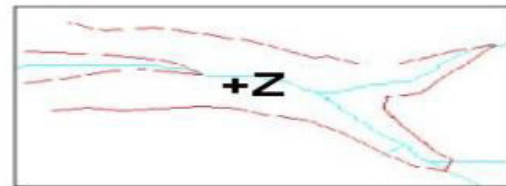
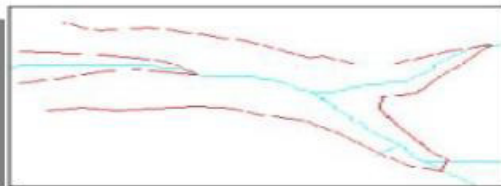
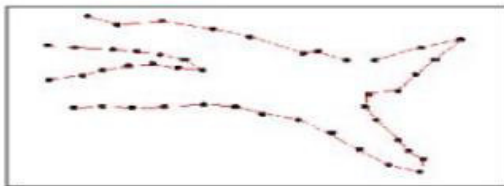

Bez strukturnih linija

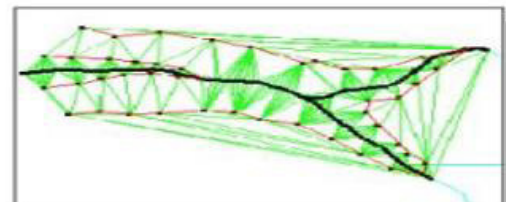
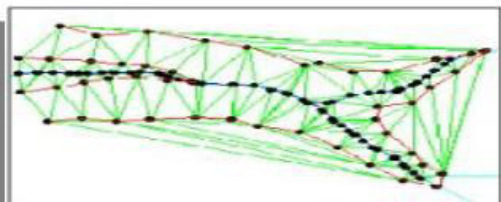
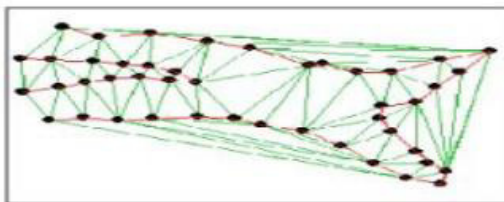
'Meke' strukturne linije

'Tvrde' strukturne linije

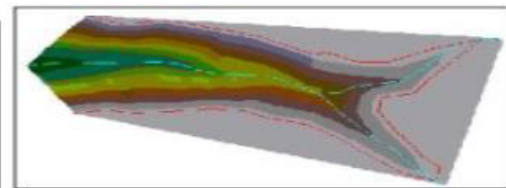
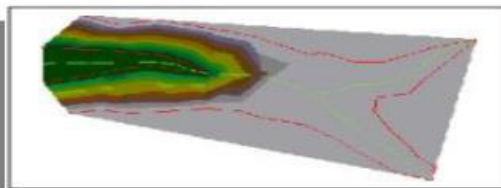
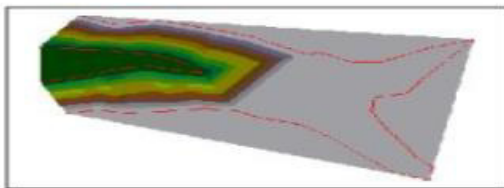
Podaci

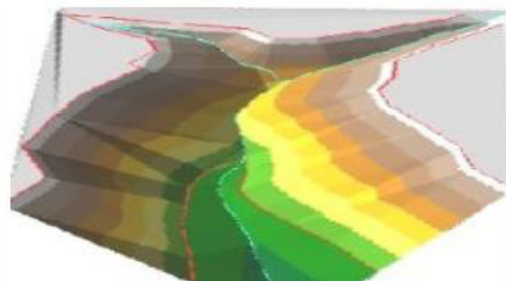
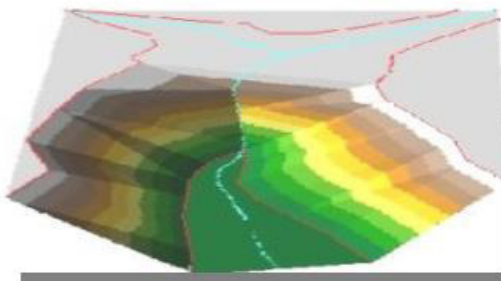
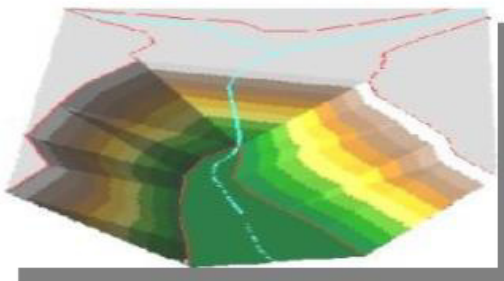
Triangulacija

Površ

3D Pogled

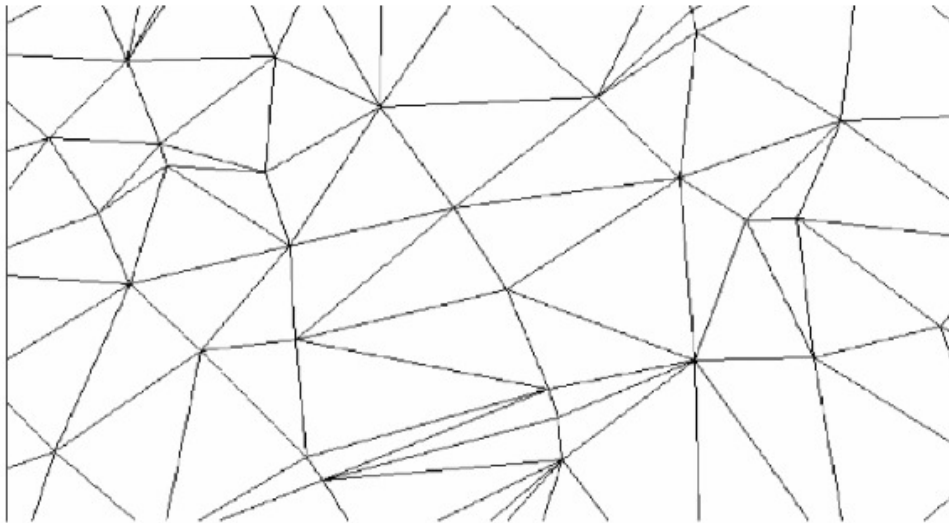

Предности ТИН-а

- Обухвата истакнуте геоморфолошке облике (вододелнице, јаруге, врхове, итд.)
- У равним теренима потребно је само неколико троуглова
- Релативно лаки за одређене анализе: нагиби, аспекти, запремине

Недостаци ТИН-а

- Тешко се упоређују и комбинују са другим лејерима податка

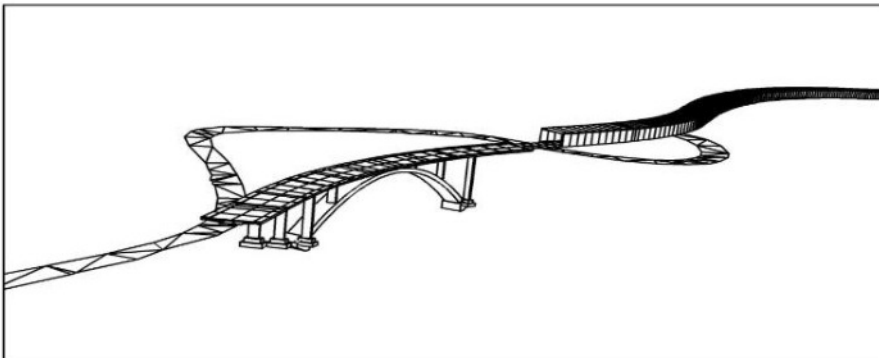
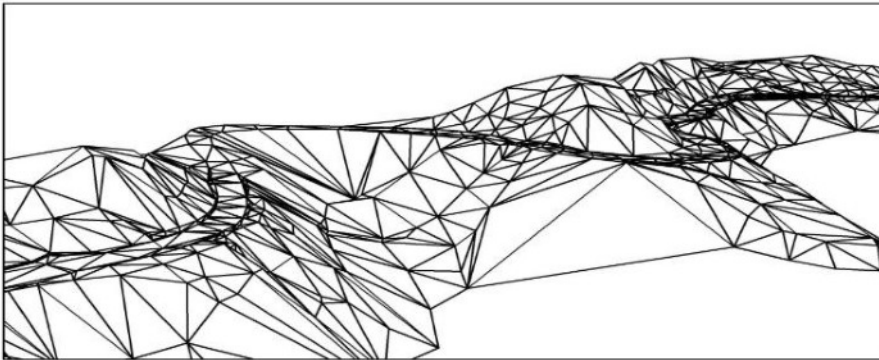
ДИГИТАЛНИ МОДЕЛ ТЕРЕНА – ДМТ ТИН

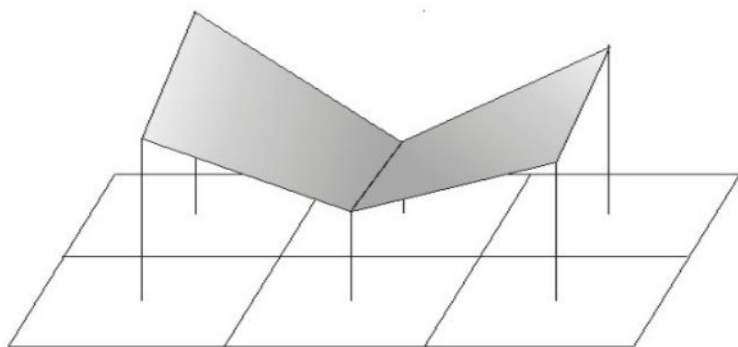
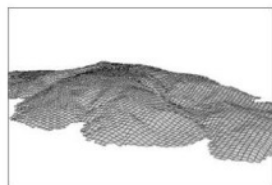
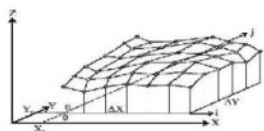
- Употребљиви за приказивање површи код векторских ГИС-ова.
- Скупови података сачињени од било које комбинације изохипси, структурних линија и висинских тачака (чак и у облику грида) могу се комбиновати код израде ТИН-а.

ТИН-ови су посебно ефикасни за:

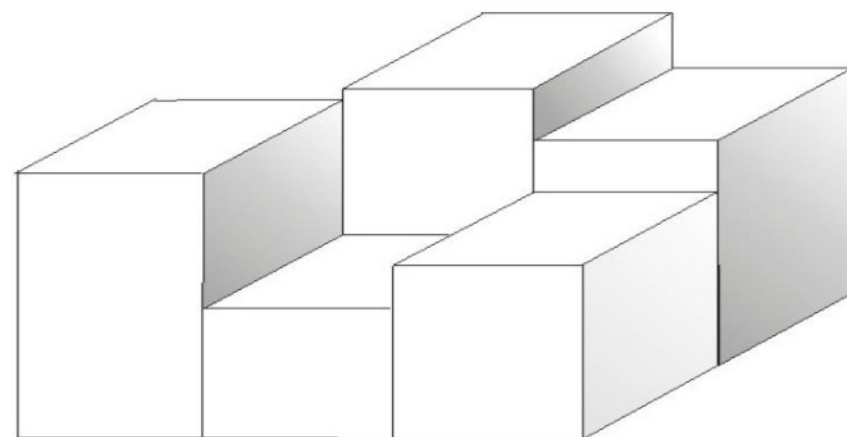
- Моделе који верно приказују терен
- Једноставно рачунање површи и запремина на терену

Lattice

Grid Surface

Ласерско скенирање (ЛиДАР) је најефикаснија метода за прикупљање ДМТ података. Коришћење висококвалитетног ЛиДАР скенера и мерне аерофото камере и накнадна обрада података омогућавају оптималан баланс између захтева за квалитетом података, с једне стране, и ефикасности и економичности, са друге. Постоје различити нивои обраде и брзина обраде у зависности од потребне тачности:

- аутоматски класификоване тачке облака - извучене тачке тла
- изабране тачке према висинској толеранцији (аутоматски поступак - врло брзо)
- ручно прегледане тачке + преломне линије из аерофото снимака (највећа тачност и поузданост).

ДМТ је изузетно користан продукт за све врсте просторних анализа, као и за припрему и реализацију пројеката изградње различитих грађевина (анализа видљивости, 3Д визуелизација, евалуација ерозије, земљани радови, прорачуни запремине ...).

